

MATURA

(Predlog izboljšav zaključkov srednješolskega izobraževanja)

Pripravila delovna skupina za pripravo Zakona o maturi na podlagi predlogov in dopolnitev
Državne komisije za splošno maturo in Državne komisije za poklicno maturo

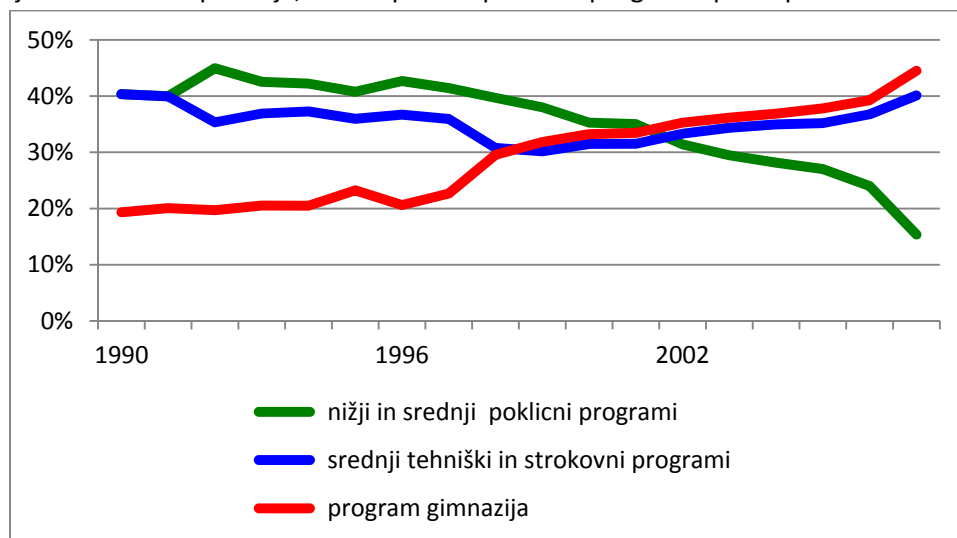
Datum: 17. 11. 2012

Utemeljitev

Matura predstavlja zaključek gimnazijskega oziroma srednjega strokovnega izobraževanja. Rezultate mature visokošolski zavodi upoštevajo pri vpisu v izbrani študijski program (na podlagi *Zakona o visokem šolstvu* in zahtev študijskega programa).

Namen sprememb *Zakona o maturi* in *Pravilnika o splošni maturi* oziroma *Pravilnika o poklicni maturi*

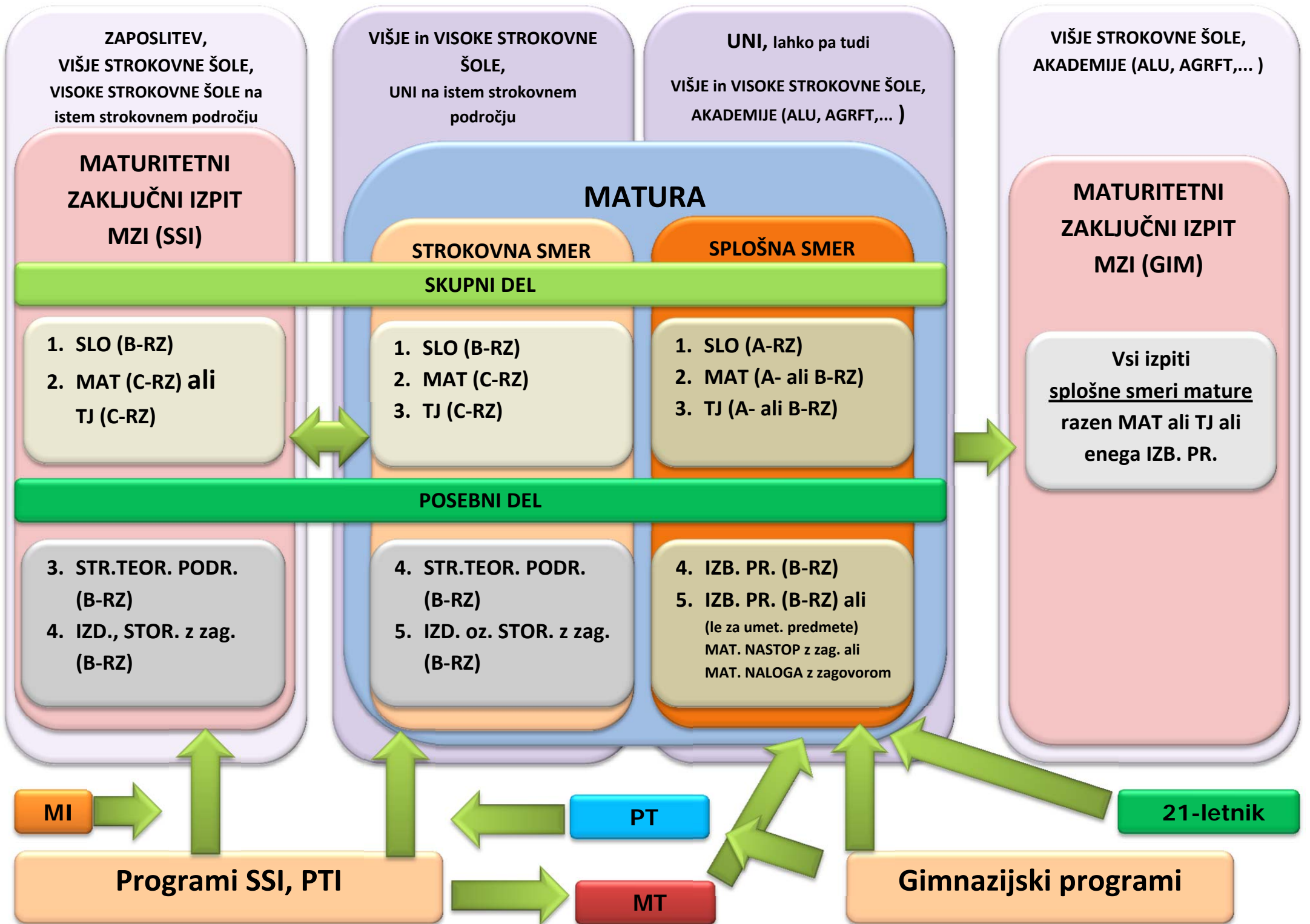
- Od uvedbe mature se je število »splošnih« maturantov podvojilo (leta 1995 je 25 % populacije opravljalo maturo, leta 2012 pribl. 40 % splošno maturo in še približno toliko poklicno maturo).
- Zaključki izobraževanj niso sledili spremembam v srednješolskem sistemu. Delež gimnazijcev se je od leta 1990 podvojil, delež vpisa na poklicne programe pa razpolovil.

- Izhodišča v *Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji* iz leta 1995 so predvidevala vpeljavo splošnih srednjih šol z uvedbo strokovne mature in ustrezne prehode na terciarno izobraževanje. Realizacija zaključkov v naslednjih letih ni sledila spremembam.
- Veljavni *Zakon o maturi* je bil sprejet leta 2003, po uvedbi poklicne mature, zato da je **enotno uredil postopke in izvedbo** splošne in poklicne mature.
- V letih veljavnosti *Zakona* so se maturitetna pravila izpopolnjevala in dograjevala.
- Na podlagi podatkov ugotavljamo, da se večina kandidatov iz srednješolskega strokovnega izobraževanja vpisuje na **nadaljnje strokovne študije**, veliko pa tudi na **univerzitetne študije**, zaradi česar **morajo dodatno opraviti posamezni izpit splošne mature**. Na ta izpit se morajo pripravljati sami.
- Približno 15–20 % kandidatov v začetku **ne pristopi k opravljanju splošne ali poklicne mature ali pa je ne opravi**, kar pomeni, da ostanejo brez ustrezne izobrazbe oziroma poklicnega naziva.
- Splošna matura daje usposobljenost za nadaljnji univerzitetni študij, zato je smiselno, da je ustrezno temu **zahtevnejša** (od sedanje).
- Maturitetni organi so že v preteklosti ugotavljali, da je potrebno maturitetne **postopke racionalizirati in jih poenostaviti**.

Prednosti predlaganih sprememb

- Vsem kandidatom (po zaključkih gimnazije ali srednjega strokovnega izobraževanja, maturitetnega tečaja, poklicnega tečaja, mojstrskega izpita) omogoča, da ustrezno svojim sposobnostim in željam izberejo primeren zaključek izobraževanja.
- Spremembe dvigujejo pomen srednjega strokovnega izobraževanja in v sistemu omogočajo prehod na študij na terciarni ravni.
- Uvaja **umestitev prehodov** na terciarno izobraževanje v izobraževalne programe in s tem **odpravo problema dodatnega opravljanja posameznega izpita SM (t. i. petega predmeta)** za dijake, ki zaključujejo srednje strokovno izobraževanje in želijo nadaljevati študij v univerzitetnih študijskih programih istih strokovnih področij.
- **Z imenovanjem državnih predmetnih komisij za strokovnoteoretična področja želimo okrepiti stroko in ji dati ustrezno mesto v maturitetnem sistemu.**
- Rešuje problem »umetniških predmetov«, tako da omogoča tem kandidatom zaključiti izobraževanje le s štirimi predmeti mature (za vpis na akademije) ali opraviti maturo na splošni ravni, ki jim odpira možnost vpisa na vse univerzitetne in strokovne študije (glede na sedanji *Zakon o visokem šolstvu*). Maturo na splošni ravni lahko opravijo tudi tako, da namesto enega izbirnega predmeta opravijo maturitetni nastop ali maturitetno nalogo.
- Kandidati v srednjem strokovnem programu lahko izobraževanje zaključijo na dva načina: z opravljenim **maturitetnim zaključnim izpitom** ali z **maturo strokovne smeri**.
- Kandidati, ki bodo opravljali **maturo splošne smeri** in bodo pri enem predmetu neuspešni (ali enega predmeta ne bodo opravljali), bodo prejeli spričevalo o opravljenem **maturitetnem zaključnem izpitu**, s katerim bodo izkazovali zaključeno gimnazijsko izobraževanje. Kandidat lahko manjkajoči izpit mature splošne smeri opravlja naknadno.
- Kandidatom mature na splošni smeri daje možnost, da lahko izkažejo znanje tudi na najvišji, A-ravni zahtevnosti.
- S pripravo izpitnih pol na **različnih ravneh zahtevnosti mature** želimo doseči upoštevanje različnih ravni doseganja znanja kandidatov in s tem tudi večjo pravičnost pri zaključevanju šolanja kandidatov.
- Na maturi se izpiti iz predmetov skupnega dela ocenjujejo pretežno zunanje. Prehodi med posameznimi zaključki so urejeni (ostaneta poklicni in maturitetni tečaj).

Obrazložitev

---

1. Načini zaključkov izobraževanja po srednjem strokovnem izobraževanju (SSI) oziroma gimnaziji (GIM)

Matura (M):

- **strokovna smer** (M STR): zaključek SSI za pridobitev poklica in usposobljenost za nadaljnje izobraževanje na višjih in visokih strokovnih šolah ter univerzitetnih študijskih programih na istem strokovnem področju,
- **splošna smer** (M SPL): zaključek GIM in usposobljenost za nadaljnje izobraževanje na univerzitetnih študijskih programih, lahko pa tudi na višjih in visokih strokovnih šolah in akademijah.

Maturitetni zaključni izpit (MZI):

- zaključek **SSI za pridobitev poklica**,
- zaključek GIM,
- možnost nadaljevanja študija na višjih in visokih strokovnih šolah na istem strokovnem področju (iz SSI) in na akademijah (iz GIM).

2. Pravica do opravljanja M

M STR: SSI, PTI, mojstrski izpit ali poklicni tečaj (PT)

M SPL: GIM, maturitetni tečaj (MT) ali 21-letnik

3. Struktura M in MZI

Skupni del:

- SLO (it., madž. na narodno mešanih območjih /NMO/),
- MAT in
- TJ oziroma drugi jezik (jezik okolja).

Posebni del:

- izbirni predmeti (pri M SPL),
- strokovnoteoretična področja – STP (pri M STR),
- maturitetni nastop ali maturitetna naloga z zagovorom (le za umetniške predmete: GLA, SPL, LIT, TZD),
- izdelek oziroma storitev z zagovorom.

Kandidat opravi **maturitetni zaključni izpit (MZI)**, če:

- na strokovni smeri mature s pozitivno oceno opravi vse izpite razen MAT ali TJ (ali enega od teh dveh izpitov ne opravlja);
- na splošni smeri mature s pozitivno oceno opravi vse izpite razen MAT ali TJ ali enega izmed IZB. PR. (ali enega od teh izpitov ne opravlja).

4. Ravni zahtevnosti

Izpiti se lahko opravljajo na **3 ravneh zahtevnosti (RZ): A, B in C.**

Izpitne pole (IP) in ustni oz. praktični deli izpitov:

A-RZ: *podlaga so cilji učnih načrtov GIM,*

B-RZ: *podlaga so cilji katalogov znanja SSI oziroma cilji učnih načrtov GIM,*

C-RZ: *podlaga so cilji katalogov znanja SSI.*

Ravni zahtevnosti izpitov:

Predmet	Raven zahtevnosti
slovenščina (it., madž. na NMO):	B (STR M), A (SPL M)
drugi jezik (jezik okolja):	C (STR M), A (SPL M)
MAT, TJ (na M STR in M SPL):	A, B, C
TJ (le na M SPL):	A, B
izbirni predmeti M SPL (razen TJ):	B
strokovnoteoretično področje (STP):	B
izdelek oziroma storitev z zagovorom:	B
mat. nastop ali mat. naloga:	B; javni nastop oz. predstavitev (le za umetniške predmete: GLA, SPL, LIT, TZD)

Ravni zahtevnosti posameznih zaključkov na maturi (pregled):

1. strokovna smer:

- matematika, tuji jezik, drugi jezik na C-RZ in zunanje ocenjevanje (učitelji z e-ocenjevanjem),
- STP, slovenščina (it., madž. na NMO) na B-RZ, zunanje ocenjevanje (učitelji z e-ocenjevanjem),
- izdelek oziroma storitev z zagovorom: B-RZ, notranje ocenjevanje;

2. splošna smer:

- slovenščina na A-RZ, zunanje ocenjevanje (zunanji ocenjevalci z e-ocenjevanjem),
- matematika in tuji jeziki na A- ali B-RZ, zunanje ocenjevanje (zunanji ocenjevalci z e-ocenjevanjem),
- drugi izbirni predmeti na B-RZ, zunanje ocenjevanje (zunanji ocenjevalci z e-ocenjevanjem),
- maturitetni nastop ali maturitetna naloga se opravlja na B-RZ z javnim nastopom oz. predstavitevijo, notranje ocenjevanje.

5. Ocenjevanje

Delež ustnega, praktičnega dela izpita ali zagovora v skupni oceni:

- M STR: 30 %
- M SPL : 20 %

Zunanje ocenjevanje pri vseh predmetih (na M STR učitelji z e-ocenjevanjem, na M SPL zunanji ocenjevalci z e-ocenjevanjem), razen pri ustnem in praktičnem delu izpita, izdelku oziroma storitvi z zagovorom in pri maturitetnem nastopu oziroma maturitetni nalogi.

Uvedba **e-ocenjevanja** poveča kakovost ocenjevanja.

6. Struktura izpitov

Maturitetni izpiti so sestavljeni iz dveh delov:

- **(I)** pisni izpit, izdelek oz. storitev, nastop ali naloga in
- **(II)** ustni izpit, praktični del izpita ali zagovor.

Pri izpitih:

- iz skupnih predmetov mature je **ustni izpit**,
- iz izbirnih predmetov splošne smeri je **praktični del izpita**, razen iz tujih jezikov, kjer je prav tako ustni izpit,
- iz strokovnoteoretičnih področij je **ustni izpit**,
- pri izdelku oziroma storitvi in maturitetnem nastopu oziroma maturitetni nalogi je **zagovor**.

Med šolskim letom se v skladu z maturitetnim koledarjem opravljajo: ustni oziroma praktični deli izpitov (npr. vaje, naloga), izdelek ali storitev z zagovorom, maturitetni nastop in maturitetna naloga.

7. Priprava izpitnih pol za pisni del izpitov

Pripravo in izvedbo izpitov določa MIK in ustrezni učni načrti oz. katalogi znanja. Ohranijo se PIK-i za strokovnoteoretična področja oz. za posebni del pri posameznem strokovnem programu, ki zajema strokovnoteoretično področje in navodilo za pripravo izdelka oziroma storitve z zagovorom na B-RZ.

- Posamezne **podkomisije** (DMPK) za predmete skupnega dela pripravijo IP na vseh treh RZ in na dveh pri slovenščini (it., madž. na NMO) ter drugih jezikih.
- DMPK za izbirne predmete posebnega dela pripravijo IP na B-RZ (pri TJ tudi na A-RZ).
- DMPK za strokovna področja pripravijo IP za strokovnoteoretična področja na B-RZ. Za strokovna področja se ustanovijo nove DMPK.
- Navodila za maturitetni nastop ali nalogo z zagovorom na B-RZ so zapisana v MIK-u.

8. Maturitetni organi

Koordinacijo priprave in izvedbe mature vodi DMK.

Izpitne komplete z navodili za ocenjevanje pripravljajo DMPK oziroma njihove podkomisije.

Pripravo in izvedbo mature na šoli koordinirajo ŠMK.

Izpite na šoli izvajajo ŠMIK.

Vloga RIC-a pri pripravi in izvedbi mature.

9. Splošni uspeh pri M oziroma MZI

V **spričevalu o M oziroma MZI** je pri vsakem predmetu navedena:

- raven zahtevnosti (RZ),
- dosežena ocena (O) in
- točkovna ocena (TO).

Primer:

Predmet	RZ & O	TO
Slovenščina	A 4	6
Matematika	B 4	5
Angleščina	A 5	9
Fizika	B 4	5
Filozofija	B 5	6
Splošni uspeh		31

Splošni uspeh pri M je **seštevek točkovnih ocen** pri petih predmetih, **splošni uspeh** pri MZI pa seštevek točkovnih ocen pri štirih predmetih.

Točkovna ocena se izračuna po spodnji pretvorbni razpredelnici (barve od rdeče do modre označujejo intervale ocen na lestvici 1–5): **rdeča – nezadostno (1)**; **oranžna – zadostno (2)**; **rumena – dobro (3)**; **zelena – prav dobro (4)** in **modra – odlično (5)**

C-RZ	ocene 1–5	MAT, TJ oziroma drugi jezik
B-RZ	ocene 1–7	SLO, STP, MAT, TJ ter izbirni predmeti, mat. nastop in mat. naloga, izdelek oziroma storitev z zagovorom
A-RZ	ocene 1–9	SLO, MAT, TJ, drugi jezik

Raven	Točkovna ocena									
C	1	2	3	4	5					
B	1	2	3	4	5	6	7			
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	